

GELUK IS HET BESEF DAT PIJN EEN ADRES HEEFT

WAT IS UW HOUVAST IN LEVEN EN STERVEN?
DAT IS DE KERN VAN DE EERSTE VRAAG UIT DE
HEIDELBERGSE CATECHISMUS. IN DEZE SERIE
GEVEN BEKENDE NEDERLANDERS – CHRISTENEN
EN NIET-CHRISTENEN – ANTWOORD OP DEZE
VRAAG DIE ZICHT GEEFT OP HET PERSPECTIEF IN
HUN LEVEN. VANDAAG: THEO BOER (53),
ETHICUS.

‘Hoewel ik in een synodaal-gereformeerd gezin ben opgegroeid, is mijn generatie niet meer groot geworden met de Heidelberger Catechismus. Eind jaren zeventig kwam ik tot bewust geloof binnen Youth for Christ. Hoewel de catechismus daar evenmin een rol speelde, is die eerste zondag gek genoeg altijd in mijn achterhoofd blijven zitten. Misschien wel omdat hij de belangrijkste vraag stelt die er bestaat. Luther – ik heb meer met hem dan met Calvijn – omschreef geloof als ‘getrooste wanhoop’. Gelovige mensen dragen inderdaad ook een besef van crisis en verdriet met zich mee. De wereld om hen heen en de wereld in henzelf deugt op veel punten niet. Maar die wanhoop is getroost als je weet waar het naartoe gaat.’
‘Bijzonder is het antwoord dat we het eigendom van Christus zijn. Die taal is inniger dan spreken over God of de Eeuwige. Incarnatie is ‘God op de knieën’. Dat is een *unique selling point* van het christendom. God, de ontstellende kracht achter miljarden sterrenstelsels, heeft zich verlaagd tot het niveau van een mens, zoals een volwassene voor een kind knielt. God is geen grootheid die je verplettert maar iemand die je kent en opbeurt.’
‘Het antwoord van de Stoïci op het leed in de wereld is: “Het is nu eenmaal zo.” Ik sprak in Duitsland een vrouw die een kind verloren had en vier man was gesneuveld in de oorlog. Met een handkar was ze met twee kleine kinderen eigenhandig over de Oostzee getrokken. “Je moet het leven nemen, zoals het komt”, zei ze toen ik vroeg hoe ze dat kon dragen. Haar antwoord sprak me aan. Zij verbond de wijsheid van de Stoa met het geloof dat haar overleden man en kind veilig waren bij God. Als er geen troost is, resulteert dat in verharding. Het cynisme in veel media verraadt teleurstelling en wanhoop over de afwezigheid van antwoorden.’

‘Aan Helmut Schmidt, wat mij betreft de grootste Duitse bondskanselier, werd tijdens een politiek interview eens gevraagd waaraan hij de motivatie ontleende om zich politiek te engageren. Spontaan en recht uit het hart zei hij: “Weil ich glaube, dass Gott der Herr der Geschichte ist.” Zo’n uitspraak ontroert me. Schmidt bracht de complexe politieke werkelijkheid van zijn dagen in verband met God.’
‘Het inspireert me wanneer het religieuze en het dagelijkse op een heilzame manier met elkaar verbonden worden. Ik zoek naar houvast door om me heen te kijken, de krant te lezen, ik leef op van een ontmoeting of een bericht op Twitter. Geluk

ervaar ik het meest op de momenten dat God de wereld raakt, bijna voelbaar. Vorig jaar stuitte ik tijdens een wandeling in Oostenrijk hoog in de bergen op een kapelletje van natuursteen en hout en met een prachtige lichtinval. De combinatie van natuur en godsgeloof raakte me. Het kapelletje zingt in alle stilte de lof van God. Soms, zoals toen, valt het je toe, andere keren moet je er wat meer je best voor doen om de link tussen het alledaagse en het goddelijke te ontdekken. Met je kinderen in het bos stil te staan bij de variëteit aan paddenstoelen. Verwondering is immers het begin van godsdienst.’
Dat de werelden elkaar raken, kan ik ook ervaren

als tijdens een Kyrie-gebed in de kerkdienst beelden uit het achtuurjournaal worden getoond. Tijdens het gebed “Heer, wees met de wereld, met de onderdrukten”, toont de beamer de beelden van uitgebrande huizen in Syrië of van kindarbeid in Azië. Geluk betekent niet dat je geen pijn meer voelt, laat staan dat je je voor de pijn van anderen afsluit. Geluk is het besef dat pijn een adres heeft dat betrouwbaar is. Je kunt het Gloria zingen omdat je weet dat het Kyrie gehoord is.’
‘Als lid van een toetsingscommissie lees ik vrijwel dagelijks euthanasiedossiers. Vijftig per maand, drie per dag. We zien geen patiënten, maar komen via de dossiers toch op een bepaalde manier hun huiskamer binnen. In eerste instantie ga je daar beroepsmatig mee om en probeer je beschermingsmechanismen in te bouwen. Ook dan gaat het je nogal eens onder de huid. Bijvoorbeeld als je leest over iemand van je eigen leeftijd met net zo’n gezin als je zelf hebt. Drie maanden geleden zat hij nog op de fiets en nu een euthanasieverzoek. Dan komt het dichtbij. Naast een gevoel van compassie, leren die dossiers me ook het leven te waarderen zoals ik het geschonken krijg. Ik zie het ook als een voorrecht dat ik door mijn werk veel over de dood nadenk.’
‘Je moet niet pas over de dood gaan nadenken vlak voordat die zich aandient. Troost bewijst zich op de oude dag moeilijker als die eerder in het leven nooit is ingeoefd. Voor zover ik kan nagaan zie ik bijna nooit diepgelovige mensen erom vragen. Misschien is euthanasie onder hen wel taboe. Maar misschien ook zorgt de ervaring dat God in je kwetsbaarheid op een bijzondere wijze nabij is, ervoor dat ernstig lijden geen ondraaglijk lijden wordt. Iemand heeft eens gezegd: een mens kan drie weken zonder eten, drie dagen zonder drinken, drie minuten zonder lucht, maar hij kan geen drie seconden zonder hoop. Troosten is een van de meest verwaarloosde aspecten van menselijke nabijheid.’
‘Ik probeer mijn werk te doen in het besef dat niets blijft. Dat geeft me rust en ook het vertrouwen dat mijn fouten niet zullen beklijven. Maar ik geloof ook dat alles wat ik doe, gezien wordt. En dat ik daarop afgerekend word. Alles wat ik doe heeft een plek in de eeuwigheid. Met die dubbelheid leef ik: niets is blijvend en tegelijk wordt het kleinste niet vergeten.’